

NEJVYŠŠÍ SOUD

Mgr. Petr TOMÍČEK
vedoucí oddělení styku s veřejností

sp. zn. Zin 9/2022

ROZHODNUTÍ

Nejvyšší soud jako povinný subjekt ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „informační zákon“ nebo také „SvInf“), rozhodl o žádosti **P. N.**, nar. XY, trvale bytem XY, XY, t. č. P.O.BOX 1, 789 53 Mírov (dále jen „žadatel“), ze dne 18. 1. 2022, sp. zn. Zin 9/2022 (dále jen „projednávaná žádost“),

takto:

Podle § 15 odst. 1 v souladu s § 11 odst. 2 písm. c) informačního zákona se projednávaná žádost v části „*jaké má právní věty a jejich výtisk*“ **odmítá**.

Odůvodnění:

Povinný subjekt obdržel projednávanou žádost v následujícím znění (přepis písemné žádosti, důraz doplněn povinným subjektem):

*„1. Žadatel dle zákona o svobodném přístupu k informacím č. 106/1999 Sb. (dále jen INFZ) požaduje přímé poskytnutí následujících informací ve smyslu ustanovení § 6/2 INFZ:
2. V Trestní řád komentář, JUDr. Šámal a spol., je u ust. § 105 tr. ř. judikát TR NS 37/2007-T 1003 (11 Tz 129/2006), konkrétně jeho druhá právní věta o tom, kdy je nutno ve smyslu ust. § 105/4 tr. ř. přibrat dva znalce k řešení zvlášť důležité otázky. Dotaz zní, kde byl (Nejvyšším soudem) tento judikát publikovaně zveřejněn, **jaké má právní věty a jejich výtisk**. (Jde opět o opomenutí v systému Codexis, kde je rozhodnutí 11 Tz 129/2006 publikováno jako usnesení s právní větou od Havlíček Brain Team, vztahující se k heroinu – větší rozsah 1,5 g heroinu (!) – ovšem nikoli již 2 právními větami z komentáře, ergo chyba)“*

K výroku rozhodnutí:

Podle § 15 odst. 1 informačního zákona „*pokud povinný subjekt žádosti, byť jen zčásti, nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, případně o odmítnutí části žádosti*“.

Podle ustanovení čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) jsou svoboda projevu a právo na informace zaručeny.

Podle čl. 17 odst. 5 Listiny jsou státní orgány a orgány územní samosprávy povinny **přiměřeným** způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.

Zákonem, který provádí uvedené ustanovení čl. 17 odst. 5 Listiny, je právě informační zákon. Podle § 1 informačního zákona tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje pravidla pro poskytování informací a dále upravuje podmínky práva svobodného přístupu k těmto informacím.

Čl. 34 odst. 1 Listiny stanovuje, že *„práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem“*, čl. 11 Listiny pak zaručuje ústavní ochranu práva vlastnického.

Podle § 11 odst. 2 písm. c) informačního zákona *„povinný subjekt informací neposkytne, pokud by tím byla porušena ochrana práv třetích osob k předmětu práva autorského nebo práv souvisejících s právem autorským (dále jen „právo autorské“)“*

Povinný subjekt konstatuje, že účelem citované výluky z povinnosti poskytovat informace je ochrana výsledků autorské činnosti, které může mít povinný subjekt v dispozici, před jejich nedůvodným zveřejňováním, respektive před jejich bezplatným a autorem neschváleným poskytováním veřejnosti na základě žádostí podle informačního zákona.

Povinný subjekt považuje za vhodné úvodem odlišit projednávanou žádost od dřívějších žadatelových žádostí, které měly obdobný charakter (žádosti o sdělení právních vět judikátů, které byly publikovány ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, tedy v „oficiální“ sbírce Nejvyššího soudu, kde se o publikaci a podobě právních vět rozhoduje na jednání příslušného kolegia Nejvyššího soudu; dále také jako „Sbírka“).

Jak povinný subjekt dále uvádí v části „Poskytnutí informací“, Nejvyšší soud jako instituce k zájmovému rozhodnutí sám právní věty nekonstruoval (k danému rozhodnutí tedy nejsou „oficiální“ právní věty Nejvyššího soudu). Je tedy naprosto zásadní rozdíl, zda se jedná o „judikát Nejvyššího soudu“, o jehož podobě i právních větách bylo rozhodnuto Nejvyšším soudem, od „soukromoprávního judikátu“, jehož podobu a právní věty můžou konstruovat např. vrcholní soudci či akademici. V posledně uvedeném případě se tak jednoznačně jedná o autorské dílo, které je zákonem chráněno před neoprávněným přístupem k němu.

Se „soukromoprávním judikátem“ není Nejvyšší soud jako instituce jakkoli spojený, byť se na jeho vytvoření mohli autorsky podílet někteří jeho soudci či zaměstnanci (např. asistenti), ale nikoli v rámci svého oficiální postavení, nýbrž de facto jako „soukromé“ osoby.

Na rozhodování o projednávané žádosti nelze vztáhnout závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 21. 3. 2017, ve věci sp. zn. IV. ÚS 3208/16, neboť tento nálezn reaguje na odlišný skutkový stav a z něj vyvozené právní závěry. Ministerstvo zdravotnictví odmítlo žadatele ve zmiňovaném řízení, rozhodovaném v určité fázi až Ústavním soudem, poskytnout právní analýzu, kterou pro Ministerstvo zdravotnictví, coby zadavatele, zpracovala Advokátní kancelář Němec, Bláha & Navrátilová, s. r. o. Jednalo se tedy o požadavek na poskytnutí informace, kterou pro ústřední orgán státní správy („na jeho zadání“) zpracovával externí soukromý subjekt.

Předmětný náleží přímo uvádí, že povinné subjekty by měly už při uzavírání smlouvy o dílo, jejímž předmětem je dílo vytvořené na objednávku zadavatele, koncipovat jednotlivá ujednání tak, aby tato smlouva neomezovala plnění jejich zákonných povinností: „... *povinné subjekty musí smluvní dokumentaci se třetími osobami koncipovat tak, aby pokrývala jejich zákonné povinnosti na úseku přístupu k informacím.*“ – V případě projednávané žádosti je však povinný subjekt, resp. Nejvyšší soud, jen jedním ze „zákazníků a uživatelů“ právního informačního systému („beck-online“), respektive jedním z mnoha, kteří mají zakoupenou publikaci „Soubor trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu“. Předmětné autorské dílo tak bylo vytvořené soukromým subjektem výhradně pro potřeby jeho prodeje, jak prostřednictvím právního informačního systému, tak i prodeje „fyzického nosiče“ (dané publikace). Vytváření právního informačního systému, dále specificky např. konstrukcí právních vět k jednotlivým soudním rozhodnutím, které tvůrci autorsky zpracovali do podoby judikátů, je samou podstatou podnikání společnosti C. H. Beck, nejde tedy o autorské dílo vytvořené na objednávku veřejné instituce – Nejvyššího soudu.

Je třeba si uvědomit, že Nejvyšší soud v rámci své rozhodovací činnosti na civilním i trestním úseku „postihuje“ porušování autorských práv. Je nepředstavitelné, aby se ve správní agendě takových neoprávněných zásahů sám dopouštěl. Poskytnutí informace, „autorských“ právních vět vytvořených soukromoprávním subjektem, které jsou pro provozovatele právního informačního systému jednoznačně „obchodním artiklem“, by podle povinného subjektu rovněž narušilo důvěru ve spravedlivé rozhodování Nejvyššího soudu. Ten nemůže konat, byť v jiné agendě, jinak, než běžně rozhoduje v rámci své rozhodovací činnosti na civilním či trestním úseku, tedy „jiným kázat vodu a pít víno“. Povinný subjekt vydává předkládané rozhodnutí mimo jiné s ohledem na skutečnost, že žadatel má možnost obrátit se přímo na správce daného právního informačního systému (vykonavatele autorských práv), respektive dané nakladatelství.

Ad absurdum, pokud by poskytnutím požadované informace byla prolomena ochrana autorských práv, která chrání poskytování informací ze soukromých odborných a zpoplatněných (!) právních informačních systémů, pak by tím bylo de facto těmto subjektům, provozujícím obchodní činnost svého druhu, nedůvodně zasahováno do práva na podnikání.

Jak nicméně uvádí náleží Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1378/16 (důraz doplněn): „135. *Žádným zákonem nelze abstraktně vyloučit ochranu základních práv a svobod, zaručenou ústavním pořádkem. V každém jednotlivém případě střetu ústavně zaručených práv musejí soudy a jiné orgány veřejné moci **zvážit význam a intenzitu dotčených práv.***“ Na základě provedení **testu proporcionality** dospěl povinný subjekt k následujícím závěrům: Test vhodnosti, jako první krok testu proporcionality, byl splněn, jelikož zvolený nástroj (částečné odmítnutí projednávané žádosti) dosahuje sledovaného cíle (ochrany vymezené skupiny informací).

Test potřebnosti, jako druhý krok testu proporcionality, je rovněž splněn – povinný subjekt nemá k dispozici žádný mírnější nástroj, který by žadatelovo právo omezoval v menší míře a který by současně sledovaného cíle dosahoval v potřebné kvalitě. Povinný subjekt tak může poskytnout pouze „obecné“ informace (např. informaci o spisové značce rozhodnutí a rozhodujícím soudem, případně potvrdit místo publikace daného judikátu, pro ověření, že jde o soukromý subjekt odlišný od Nejvyššího soudu).

Test přiměřenosti, jako třetí krok testu proporcionality, tedy vážení v kolizi stojících zájmů, rovněž svědčí ve prospěch závěru o neposkytnutí zákonem chráněných informací.

Naopak na straně žadatele povinný subjekt neshledal žádný závažný důvod, který by odůvodňoval „prolomení“ ochrany informací – autorského práva. Žadatel žádný důvod pro osvědčení veřejného zájmu na poskytnutí požadovaných informací netvrdil (ani to nebyla jeho povinnost, povinný subjekt tuto skutečnost žadateli nijak neklade k tíži). Povinný subjekt v případě projednávané žádosti neshledává žádný silný veřejný zájem (důvod) k prolomení citovaného ustanovení informačního zákona a zavedené praxe Nejvyššího soudu.

V případě požadovaných informací, jejichž poskytnutí bylo povinným subjektem odmítnuto, je nutno v každém jednotlivém případě zvážit, zda jejich neposkytnutím by mohla být „*ohrožena efektivní kontrola orgánů veřejné moci jako smysl a cíl úpravy poskytování informací o výkonu jejich působnosti*“, jak uvádí výše citovaný nálezn Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3208/16. Povinný subjekt je toho názoru, že smyslem projednávané žádosti není kontrola činnosti Nejvyššího soudu, ale toliko kontrola konkurenčního soukromého právního informačního systému Codexis, který je odlišný od nositele příslušných autorských práv C. H. Beck. Jak povinný subjekt uvádí níže, nemůže jeden (soukromý) právní informační systém bez dalšího „přebírat“ výsledky tvůrčí duševní činnosti jiných subjektů a tyto dále „svým jménem“ zpeněžovat.

Povinný subjekt upozorňuje, že právo na informace je ústavně zakotveno v článku 17 Listiny jako politické právo, které slouží mj. k veřejné kontrole soudní moci. Povinný subjekt je tak toho názoru, že omezení žadatelova práva na informace je plně důvodné i z hlediska naplnění ústavních kautel vyjádřených v čl. 4 odst. 4 Listiny a č. 17 odst. 4 Listiny, tedy je k omezení poskytnutí informace přistoupeno z legitimních důvodů, pro něž bylo omezení zákonodárcem stanoveno. Povinný subjekt je dále toho názoru, že dostal požadavkům na zvážení v kolizi stojících práv a postupoval ústavně konformním způsobem.

Jelikož by poskytnutím části požadovaných informací byla porušena ochrana autorských práv, k níž povinný subjekt neshledal na straně žadatele dostatečné důvody a naopak shledal důvody pro ochranu práva autorského, a rovněž v návaznosti na argumentaci uvedenou výše, povinný subjekt vyhodnotil vymezenou část jako nepřípustný požadavek a přistoupil k vydání předkládaného rozhodnutí o odmítnutí části projednávané žádosti.

Poučení: Proti rozhodnutí o odmítnutí projednávané žádosti nebo její části je možné podle § 16 odst. 1 informačního zákona ve spojení s § 83 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, podat odvolání, které se podává u povinného subjektu, který řízení o poskytnutí informace vedl v prvním stupni, do 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí.

Poskytnutí informace podle § 14 odst. 5 písm. d) informačního zákona

Ve zbývající části projednávané žádosti, v níž nebylo poskytnutí informací částečně odmítnuto výrokem předkládaného rozhodnutí, poskytuje povinný subjekt požadované informace formou následujícího sdělení.

K projednávané žádosti povinný subjekt sděluje, že rozhodnutí sp. zn. 11 Tz 129/2006 bylo Nejvyšším soudem zveřejněno toliko na oficiálním webu Nejvyššího soudu a nebylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu (tedy v „oficiální“ sbírce Nejvyššího soudu, kde se o publikaci rozhoduje na jednání příslušného kolegia Nejvyššího soudu; dále také jako „Sbírka“). Pod označením TR NS 37/2007-T 1003 bylo rozhodnutí sp. zn. 11 Tz 129/2006 publikováno v „Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu“, č. 37/2007.

Nejvyšší soud jako instituce tak k zájmovému rozhodnutí sám právní věty nekonstruoval (k danému rozhodnutí tedy nejsou „oficiální“ právní věty Nejvyššího soudu). Pokud je následně konkrétní rozhodnutí Nejvyššího soudu publikováno jako judikát (autorsky se při publikaci mohou angažovat i např. soudci Nejvyššího soudu), pak se jedná o autorské dílo, které z povahy věci nelze „přebrat z jednoho právního informačního systému do druhého“. Nemusí se tak jednat o „chybu“, jak žadatel uvádí v závěru projednávané žádosti, nicméně není úlohou povinného subjektu, aby se v řízení podle informačního zákona vyjadřoval či hodnotil de facto „soukromou“ činnost vydavatelů právnícké literatury atp.

V této souvislosti, pro případné budoucí žádosti o informace, povinný subjekt dodává, že vydavatelem „Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR“ je Nakladatelství C. H. Beck. Jak je mj. uvedeno na webu nakladatelství, „v roce 2002 byl uveden na trh právní informační systém, který se postupně vyvinul až do dnešní podoby, systému Beck-online.“ Povinný subjekt na uvedenou propojenost nakladatelství a právního informačního systému upozorňuje z důvodu, že v případě, v němž nejsou právní věty přímo konstruovány rozhodnutím kolegia Nejvyššího soudu před jeho publikací ve Sbírce (byť ani tato skutečnost nevylučuje vytvoření „alternativních“ soukromých právních vět ve sbírce „soukromoprávní“ povahy či v právním informačním systému), je tak dané rozhodnutí ze strany Nejvyššího soudu zveřejněno bez „oficiálních“ právních vět. Ostatně i rozhodnutí sp. zn. 11 Tz 129/2006 je na webových stránkách Nejvyššího soudu uvedeno bez jakýchkoli právních vět, přičemž se nejedná o „chybu“ či „opomenutí“, případně viz i odkaz:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/53C70D6609DA309EC1257A4E0066F8E9?openDocument&Highlight=0,3%20t%20131/2020,

V souladu s obsahem žádosti povinný subjekt další případná místa publikace uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu nevyhledával, ostatně tento požadavek by s vysokou pravděpodobností byl odmítnut (viz podrobně dále).

Povinný subjekt opětovně oceňuje uvedení místa citace judikátu (konkrétního ustanovení) v uvedeném komentáři přímo v textu žádosti. Právě díky tomu takto mohl i zpětně zkontrolovat (porovnáním s citací v komentáři), že se skutečně jedná o zájmová rozhodnutí.

Pro úplnost a pro případné další žádosti povinný subjekt dodává, že plně setrvává na názoru vyjádřeném už v rámci mnohých předchozích řízení podle informačního zákona, jichž účastníkem byl žadatel, a to, že Nejvyšší soud oficiálně neeviduje publikaci svých rozhodnutí v různých soukromých sbírkách judikatury, v rozličných odborných právnických časopisech či v rámci právních informačních systémů, které provozují soukromé osoby. Je nutné si uvědomit, že k publikaci soudního rozhodnutí (v konkrétní soukromé sbírce, časopisu anebo též v právní informačním systému či na webu) není nutný souhlas ze strany daného soudu, stačí dodržení obecných citačních pravidel a zákonné úrovně standardu ochrany soukromí a osobních údajů dotčených osob.

Nejvyšší soud proto nemá a nemůže mít úplný přehled o tom, v jakých sbírkách byla ta která rozhodnutí publikována. Je významný rozdíl, zda žadatelé na základě sbírkového označení judikátu žádají po Nejvyšším soudu pouhé „ztotožnění“ konkrétního rozhodnutí, které Nejvyšší soud v minulosti vydal (v takovém případě se pro povinný subjekt jedná o existující informaci a není důvod nesděliti spisovou značku daného rozhodnutí), od situace, kdy naopak po povinném subjektu žadatelé požadují aktivní vyhledávání místa (případně míst) publikace konkrétního rozhodnutí Nejvyššího soudu. V tomto případě se již jedná o vytváření nové, dosud neexistující, informace, kterou by musel povinný subjekt vytvořit čistě pro účely vyřízení žádosti o informaci. Zároveň by takové vytváření nové informace znamenalo pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěž a nemožnost ověřit si, zda je informace skutečně úplná.

Jelikož žadatel v rámci projednávané žádosti požadoval pouze konkrétní informaci, zda a případně s jakým označením, byla uvedená rozhodnutí publikována (zveřejněna) Nejvyšším soudem, tato výše popsaná situace nenastala, není tedy důvodu pro odmítání této části žádosti. Povinný subjekt výše citované upozornění znovu přikládá jen pro žadatelovy možné další žádosti, aby byl jeho postup v takových modelových případech co nejvíce předvídatelný.

Povinný subjekt dodává, že informace o publikaci rozhodnutí ve Sbírce je veřejně dostupná mj. přímo při vyhledání daného rozhodnutí na webu Nejvyššího soudu.

Elektronická verze Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je aktuálně veřejně dostupná přes odkaz přímo na webu Nejvyššího soudu, viz informace z tiskové zprávy:

„Od 1. ledna 2022 Nejvyšší soud ukončil, jak ostatně dlouhodobě avizoval, publikaci Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen Sbírka) v podobě tištěných sešitů. K zajištění své povinnosti, vyplývající ze zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, Nejvyšší soud následně uvedl pod svojí vlastní správou do provozu elektronickou verzi, kde bude i nadále zveřejňovat nejdůležitější soudní rozhodnutí schválená oběma svými kolegií k publikaci ve Sbírce (<https://sbirka.nsoud.cz/>). Zásadní rozdíl oproti elektronické verzi doposud provozované externím subjektem lze spatřovat ve značném rozšíření vyhledávacího formuláře, a tedy i větší přehlednosti ve zveřejněných zásadních rozhodnutích. Nejvyšší soud postupně zpřístupní a doplní stávající databázi i o dostupná rozhodnutí zařazená do Sbírky před rokem 1992. Přechodem elektronické Sbírky plně do správy Nejvyššího soudu dochází i ke zjednodušení a zrychlení procesu publikace textů rozhodnutí.“

Povinný subjekt si je plně vědom, že žadatel má omezený přístup k informačním nástrojům, uvedené sdělení nicméně přikládá z důvodu, že zjištění skutečnosti, zda bylo konkrétní rozhodnutí publikováno ve Sbírce (jakož i vyhledávání mezi těmito „sbírkovými“ rozhodnutími), lze ověřit i bez interních nástrojů povinného subjektu. Tuto informaci dodává povinný subjekt i kvůli ustanovení § 5 odst. 3 informačního zákona, které povinným subjektům ukládá povinnost zveřejňovat poskytnuté informace, aby tato odpověď mohla sloužit třetím osobám (možným žadatelům), jako návod pro řešení obdobné situace.

Poučení: Proti způsobu vyřízení žádosti v části, v níž jsou poskytovány informace, je možné podle § 16a odst. 1 informačního zákona podat stížnost do 30 dnů od doručení poskytovaných informací. Stížnost se podává přímo k povinnému subjektu, který řízení o poskytnutí informace vedl v prvním stupni.

V Brně dne 2. 2. 2022

L. S.

Mgr. Petr Tomíček
vedoucí oddělení styku s veřejností
pověřený vyřizováním žádostí podle informačního zákona